

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

25 דצמבר 2013
ת"א 1793/07
ת"א 1455/06
ת"א 1794/07

לפני: כב' השופטת ענת ברון

בעניין ת"א 1793/07:
המבקש
התובע

שלום מורבר
ע"י ב"כ עו"ד מיכאל בך

נגד

1. כלל חברה לביטוח בע"מ
2. כלל בריאות חברה לביטוח בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד ברק טל ועו"ד עידו חיטמן

המשיבות
הנתבעות

בעניין ת"א 1455/06:
המבקשת
התובעת

ענת פוברצסקי
ע"י ב"כ עו"ד ענת ארז

נגד

מגדל חברה לביטוח בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד ברק טל ועו"ד עידו חיטמן

המשיבה
הנתבעת

בעניין ת"א 1794/07:
המבקש
התובע

בני לוי
ע"י ב"כ עו"ד מיכאל בך

נגד

מגדל חברה לביטוח בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד ברק טל ועו"ד עידו חיטמן

המשיבה
הנתבעת

חקיקה שאוזכרה:

[חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006](#) סע' 7, 19, 19 (ה), [25\(א\)\(3\)](#), [25\(א\)\(4\)](#)

[חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981](#)

[תקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010](#) סע' 12(ד)

חקיקה שאוזכרה:

[חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006](#): סע' 7, 19, 19 (ה), [25\(א\)\(3\)](#), [25\(א\)\(4\)](#)
[חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981](#)
[תקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010](#): סע' 12(ד)

פסק – דין

עסקינן בשתי בקשות לאישור הסדרי פשרה, שהושגו במסגרת שלוש בקשות לאישור תובענה כייצוגית.

מבוא

1. בשנים 2006 ו- 2007 הוגשו שורה של בקשות דומות לאישור תובענה כייצוגית, כל אחת נגד חברת ביטוח שונה. בבקשות האישור נטען כי כל אחת מחברות הביטוח גבתה ביתר תשלומים מן המבוטחים בביטוחים שונים שהונפקו על ידה (ובעיקר ביטוח בריאות וביטוח חיים) – כאשר היא חייבה את המבוטחים שלא כדין בתשלום פרמיות "ריסק" עבור תקופות שבהן היא כלל לא נשאה בסיכון ביטוחי. על פי הנטען, חברות הביטוח נהגו להקדים באופן פיקטיבי את מועד תחילתה של תקופת הביטוח ליום הראשון של החודש שבמהלכו התקשרו הצדדים בחוזה הביטוח, ולעיתים אף ליום הראשון של החודש הקודם, וכך לחייב את המבוטחים בתשלום פרמיה עבור תקופה הקודמת לתקופת הביטוח שעליה הסכימו הצדדים.

חמש מתוך בקשות האישור הוגשו על ידי משרד עורכי דין מיכאל ברך ושות' – כמי שביקש לשמש כבא כוח מייצג בתובענה הייצוגית (להלן: "עו"ד ברך"): בקשה אחת הוגשה נגד חברת הביטוח "הראל", נדונה בפני כבוד השופטת ר' רונן, והסתיימה בהסדר פשרה בשנת 2010 ([ת.א. 1792/07](#)) פליטי נ' הראל חברה לביטוח בע"מ; [פורסם בנבו] להלן: "תביעת הראל").

בקשה שנייה הוגשה נגד חברת הביטוח "מנורה", נדונה בפניי, והסתיימה זמן קצר לאחר תביעת הראל אף היא בהסדר פשרה ([ת.א. 1429/06](#)) ברוט נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ; [פורסם בנבו] להלן: "תביעת מנורה").

בקשה שלישית הוגשה נגד חברת הביטוח "הפניקס", נדונה בפני כבוד השופט א' זמיר, והסתיימה בהסדר פשרה לאחר שנסתיימה גם תביעת מנורה ([ת.א. 1795/07](#)) היבנר נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ) [פורסם בנבו].

בקשה רביעית הוגשה נגד חברת הביטוח "כלל" ונקבעה בפני כבוד השופט מ' אלטוביה ([ת.א. 1793/07](#)) מורבר נ' כלל חברה לביטוח בע"מ; להלן: "כלל" ו- "תביעת

כלל (בהתאמה); ואולם לאחר שהגישו הצדדים בקשה לאישור הסדר פשרה גם בתביעה זו, הורה השופט על העברת הדיון בה אל המותב שאישר את הסדר הפשרה בתביעת מנורה – וזאת מכוח [סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות](#).
 בקשה חמישית הוגשה נגד חברת הביטוח "מגדל" ונקבעה בפני כבוד השופט ד"ר ע' בנימיני (ת.א. 1794/07 לוי נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ; [פורסם בנבן] להלן: "**מגדל**").
 נגד מגדל הוגשה בקשת אישור נוספת, על ידי עורכת הדין ענת ארז (להלן: "**עו"ד ארז**"), וגם היא נקבעה בפני כבוד השופט ד"ר ע' בנימיני (ת.א. 1455/06 פוברצסקי נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ) [פורסם בנבן] (שני התיקים יחדיו יכוננו להלן: "**תביעות מגדל**").

משהועבר אליי כאמור הדיון בתביעת כלל, ביקשו הצדדים לתביעות מגדל את העברת הדיון גם בתיקים אלה – ובקשתם נתקבלה (החלטת כבוד השופט ד"ר ע' בנימיני מיום 10/11/10). לאחר ששלושת התיקים (תביעת כלל ותביעות מגדל) הובאו בפניי, ובהסכמת הצדדים, הוריתי על איחוד הדיון בהם (ראו פרוטוקול יום 18/1/2011). בשלב זה עסקינן כאמור בבקשות הצדדים לאשר הסדר פשרה בתביעת כלל והסדר פשרה דומה בתביעות מגדל.

תביעת כלל ותביעות מגדל

2. מר שלום מורבר, המבקש בתביעת כלל (להלן: "**מורבר**"), טען בבקשת האישור כי ביום 26/12/01 הוא מילא טופס הצעה לביטוח חיים של כלל, וביום 31/12/01 הונפקה לו פוליסת הביטוח על יסוד ההצעה. לגישתו של מורבר, חוזה הביטוח נכרת במועד קיבול ההצעה על ידי כלל – יום 31/12/01 – ואף על פי כן כלל גבתה ממנו פרמיה עבור התקופה שמיום 1/12/01.

בתביעת כלל ביקשו מורבר ועו"ד בך לייצג את כל לקוחות כלל שהתקשרו עימה בחוזה לביטוח חיים, וכלל גבתה מהם פרמיה עבור תקופה קודמת למועד שבו השתכלל חוזה הביטוח. יחד עם זאת צוין בבקשת האישור כי ייתכן שכלל נוהגת לגבות תשלומים שלא כדין גם ממבוטחים בפוליסות אחרות – ואם יתברר כי אמנם כך, יש לכלול גם מבוטחים אלה בקבוצה המיוצגת. הסעד המבוקש עבור הקבוצה הוא השבה של הסכומים שנגבו כאמור שלא כדין – כאשר להערכתו של מורבר מדובר בסכום כולל של כ- 30,000,000 ש"ח. עילות התביעה הנטענות הן הפרת חובה חקוקה (של סעיפים שונים מתוך [חוק חוזה הביטוח](#), התשמ"א-1981), הטעיה, והפרת חובת תום הלב.

3. תביעת מגדל שהוגשה על ידי עו"ד ברך היא זזה למעשה לתביעת כלל; ויצוין כבר עתה כי שתי תביעות אלה זרות לתביעת מנורה שאף היא נדונה בפניי והסתיימה זה מכבר בהסדר פשרה. המבקש, מר בני לוי (להלן: "לוי"), טען כי הוא התקשר עם מגדל בחוזה לרכישת ביטוח חיים ביום 31/7/05 והחוזה נכנס לתוקף ביום 21/8/05 - ואולם מגדל גבתה ממנו שלא כדין פרמיה עבור התקופה שמיום 1/7/05. לוי ועו"ד ברך ביקשו לייצג את כל לקוחות מגדל שהתקשרו עימה בחוזה לביטוח חיים, והיא גבתה מהם פרמיה עבור תקופה קודמת למועד שבו השתכלל החוזה; וככל שמגדל נוהגת לעשות כן גם בפוליסות ביטוח אחרות - אזי מבוקש לכלול גם מבוטחים אלה בקבוצה המיוצגת. גם כאן הסעד המבוקש הוא השבה של הגבייה שנעשתה שלא כדין - והיא מוערכת בסכום כולל של כ- 40,500,000 ש"ח; עילות התביעה והטיעון המשפטי זיהם לתביעת כלל.

בתביעת מגדל שהוגשה על ידי עו"ד ארז נטען גם כן, כי מגדל גובה שלא כדין ממבוטחיה פרמיה בגין תקופות שבהן טרם השתכלל חוזה הביטוח - ואולם תביעה זו מתמקדת בתקופה שהחל ממועד חתימתו של המבוטח על טופס הצעת ביטוח, ועד למועד כניסתו של חוזה הביטוח לתוקף. הקבוצה הנטענת כוללת את כל לקוחות מגדל שהתקשרו עימה בחוזה לרכישת ביטוח חיים, והיא גבתה מהם פרמיה שלא כדין; עילות התביעה הנטענות הן הפרת חוזה הביטוח, הפרת חובת תום הלב, ועשיית עושר ולא במשפט. גם בתביעה זאת הסעד המבוקש הוא השבה של גביית היתר, אך אין בידי המבקשת - גב' ענת פוברצסקי - הערכה של גובה הנזק. יצוין כי בתביעה זו בלבד הוגשה תגובה, שכן לאחריה הצדדים כולם בתביעות מגדל ובתביעת כלל החלו בהליכים לקראת פשרה. מכל מקום, לא הועלה על ידי מי מהמבטחות (מגדל וכלל) טעם ממשי לדחיית הטענות נגדן.

הסדרי הפשרה המוצעים

4. ההטבה המוצעת בהסדרי הפשרה היא **השבה** של הסכומים שגבו כלל ומגדל שלא כדין מחברי הקבוצה. מטבע הדברים קיים חוסר אחידות בין המבוטחים באשר לתקופה שבגינה נגבתה פרמיה שלא כדין - וזאת בהתאם ליום בחודש שבו הונפקה פוליסת הביטוח. משכך ועל מנת לקבוע את סכום ההשבה לו זכאי כל אחד מהמבוטחים, יש לבצע בדיקה פרטנית של כל אחת ממאות אלפי הפוליסות שבהן מדובר. פעולה מעין זאת דורשת משאבים ניכרים של זמן וכסף, שלפחות בחלק לא מבוטל של המקרים עולים באופן בלתי סביר על סכום ההשבה. משכך, במסגרת הסדרי הפשרה מוצע כי כלל ומגדל ישלמו לכל אחד מהמבוטחים באופן אחיד את שוויים הכספי של **15 ימי**

פרמיה (מחצית החודש); סכום זה אמור לשקף את שיעור הנזק הממוצע לכל אחד מהמבוטחים (להלן: "**הפיצוי הכספי**").

יצוין כי מתווה פשרה זה דומה להסדר הפשרה שכבר אושר על ידי בתביעת מנורה – שלפיו גם מנורה השיבה למבוטחיה את סכומי הפרמיה שגבתה מהם שלא כדין לפי חישוב שנעשה על דרך האומדנא.

5. במסגרת הסדר הפשרה מצהירה כלל כי החל מחודש יולי 2010 היא חדלה מגביית פרמיה שלא כדין כנטען נגדה בתביעת כלל. יחד עם זאת, בעת עריכתו של ההסדר התברר לצדדים כי חלק מפוליסות הביטוח שבמסגרתן נעשתה גביית יתר של פרמיה, הונפקו על ידי חברת בת של כלל – כלל בריאות חברה לביטוח בע"מ (להלן: "**כלל בריאות**") – שמלכתחילה לא היתה צד לתביעת כלל, וצורפה אליה רק לאחר הגשת הבקשה לאישור הסדר פשרה (בהחלטתי מיום 5/4/12) (כלל וכלל בריאות יחדיו יכוננו להלן: "**כלל**", אלא אם כן יצוין אחרת). כלל בריאות מצידה הצהירה כי היא מצויה בתהליך של תיקון מערכות המחשב שלה במטרה לחדול אף היא מגביית יתר – תהליך שבעת הגשת הבקשה לאישור הסדר פשרה (חודש פברואר 2012) טרם הושלם, אלא רק בחודש אוקטובר 2012. משכך, הקבוצה שעליה יחול הסדר פשרה כוללת את כל המבוטחים שהתקשרו עם כלל (ללא כלל בריאות) בחוזה ביטוח החל מיום 20/5/00 (שבע שנים קודם להגשת תביעת כלל) ועד לחודש יולי 2010, וכל המבוטחים שהתקשרו עם כלל בריאות החל מיום 20/5/00 ועד לחודש אוקטובר 2012 – ונגבתה מהם פרמיית "ריסק" עבור תקופה שבגינה חברת הביטוח כלל לא נשאה בסיכון ביטוחי כלשהו (להלן: "**קבוצת כלל**"). בעת חתימתו של הסדר הפשרה עמד שווי ההטבה לקבוצה על סכום כולל של **11,640,994 ש"ח**; לסכום זה יש להוסיף את שיעור הגביה ביתר שהמשיכה כלל בריאות לבצע מעת חתימתו של הסדר הפשרה ועד לתיקון מערכת הגביה – סך של **28,687 ש"ח** (ראו דוח מבקר הפנים של כלל שצורף לתיק ביום 16/10/12); ובסה"כ **11,669,681 ש"ח**.

יובהר כי מבין חברי קבוצת כלל קיימת תת קבוצה שחבריה לא יקבלו פיצוי כספי בשווי של 15 ימי פרמיה – אלא פיצוי נמוך יותר. במסגרת הסדר הפשרה מצהירה כלל כי במקרה של פדיון או סילוק של הפוליסה על ידי המבוטח היא אינה גובה פרמיה בגין החודש האחרון לתקופת הביטוח – שאז ייתכנו מקרים שבהם סכום גביית היתר בראשית תקופת הביטוח מתקזז, לפחות באופן חלקי, עם הוויתור מצידה של כלל על

דמי הפרמיה בתום התקופה. משכך, חברי קבוצת כלל שפדו או סילקו את פוליסת הביטוח שלהם יהיו זכאים לפיצוי מופחת באופן יחסי.

מגדל מצהירה כי היא חדלה מגביית היתר בחודש מרץ 2009 – ועל כן הקבוצה שעליה יחול הסדר הפשרה עם מגדל כוללת את כל המבוטחים שהתקשרו עם מגדל בחוזה ביטוח החל מיום 9/4/99 (שבע שנים קודם להגשת המוקדמת מבין תביעות מגדל) ועד לחודש מרץ 2009 – ונגבתה מהם פרמיית "ריסק" עבור תקופה שבגינה חברת הביטוח לא נשאה בסיכון ביטוחי כלשהו (להלן: "קבוצת מגדל"). שווי ההטבה לקבוצה זאת הוא בסכום כולל של **10,101,849 ש"ח**.

6. הפיצוי הכספי ישולם על ידי כלל ומגדל לחברי הקבוצות **בתוך שישה חודשים** למן המועד שבו פסק הדין המאשר את הסדר הפשרה יהפוך לחלוט. הסדרי הפשרה המוצעים אף כוללים מנגנון שלפיו חלוקת הפיצוי הכספי תיעשה באחת משלוש דרכים: כאשר מדובר במי שעדיין מבוטח בחברת הביטוח, יופחת תשלום הפרמיה שהיא גובה ממנו בשיעור הפיצוי הכספי; כאשר מדובר במבוטח שהוא בעל תכנית חסכון בחברת הביטוח, היא תזכה את חשבוננו או את היתרה המצטברת לחיסכון בשיעור הפיצוי הכספי; כאשר מדובר במי שאינו עוד לקוח של חברת הביטוח בעת מתן ההטבה, היא תשלם לו את הפיצוי הכספי באמצעות המחאה התקפה ל-60 ימים מעת משיכתה. עם משיכת המחאה היא תישלח בדואר למענם של חברי הקבוצה בהתאם למען הרשום אצל כל אחת מחברות הביטוח, לאחר שתפנה אל מרשם האוכלוסין על מנת לאמת את המידע שבידיה. במידה שייבצר מחברות הביטוח לקבל את המידע הדרוש ממרשם האוכלוסין – הן יפרסמו הודעה בעיתונות על חלוקת הפיצוי הכספי לחברי הקבוצות בהתאם לנוסח שיובא לאישור בית משפט (ראו הודעת הצדדים בעניין זה מיום 9/7/12).

יחד עם האמור לעיל, כל מבוטח רשאי לפנות לחברת הביטוח (תוך פרק הזמן הקבוע בהסדר הפשרה) ולבקש לקבל את הפיצוי הכספי במזומן, חלף בדרך של זיכוי בתשלום הפרמיה או חשבון החיסכון – שאז יהיה זכאי אף הוא לקבלת המחאה התקפה ל-60 ימים מעת משיכתה.

בהסדר הפשרה עם כלל נקבע אף מנגנון תרומה: מוצע כי ככל שהסכום הכולל של ההמחאות שלא ייפרעו בתוך שלושה חודשים ממועד פקיעתן יעלה על 10,000 ש"ח, כלל תתרום את הסכום המצטבר שלא נפרע למטרה ציבורית לפי שיקול דעתה

ובאישור בית משפט. יוער כי מנגנון דומה לא מצוי בהסדר הפשרה עם מגדל, ואולם אין הכרח שתהא זהות מוחלטת בין ההסדרים המוצעים.

כלל ומגדל מתחייבות ליידע את חברי הקבוצות בדבר ההטבה במסגרת הדיווח השנתי למבוטחים – שאליו תצורף הודעה על מתן הפיצוי הכספי; הודעה דומה תצורף גם להמחאות שישלחו על ידן בדואר.

7. הסדרי הפשרה המוצעים מבוססים על חוות דעת מאת מר אבי אייכלר – יועץ פנסיוני מורשה – שמונה כמומחה מטעם בית משפט (להלן: "אייכלר" או "המומחה"); ראו החלטתי מיום 25/10/10. הלה התבקש לבחון תחילה במסגרת איזה פוליסות מתוך הפוליסות המונפקות על ידן ביצעו כלל ומגדל גבייה שלא כדין של דמי פרמיה; ובהמשך, לעמוד את ההיקף הכספי של גביית היתר. יצוין כי אייכלר מונה על ידי לתפקיד זה גם לצורך עריכתו של הסדר פשרה בתביעת מנורה, וכן בתביעות נוספות שהוגשו על ידי עו"ד בך כבא כוח מייצג. כפי שציינתי כבר בפסק הדין בתביעת מנורה, גם בקשר עם תביעות מגדל וכלל ביצע המומחה עבודה יסודית ומקצועית – שכללה בדיקה מעמיקה של מסד הנתונים הרלוונטיים, הפעלת שיקול דעת מקצועי, וטיפול יעיל בסוגיות שעלו בקשר עם הגדרת הקבוצות והערכת הנזק הנטען.

כלל אחד מהסדרי הפשרה צורפה רשימה של הפוליסות שבמסגרתן ביצעו חברות הביטוח גבייה שלא כדין של פרמיה – כאשר באופן כללי ניתן לומר כי מדובר בפוליסות ביטוח חיים, ביטוח סיעוד, וביטוח בריאות שאין בהן תקופת אכשרה. בפסק הדין בעניין מנורה התייחסתי בהרחבה לרציונאל העומד ביסוד החלטתו של המומחה אילו פוליסות יש לכלול ברשימה ואילו לא – ואין צורך לחזור על הדברים; כך גם בנוגע לאופן שבו חישב אייכלר את גביית היתר של דמי פרמיה על ידי כל אחת מחברות הביטוח.

דין

8. לאחר שעיינתי בהסדרי הפשרה המוצעים, המבוססים כאמור על חוות הדעת מאת אייכלר, לא ראיתי סיבה לדחות את אישורם על הסף. משכך, הוריתי לצדדים לפרסם הודעה בדבר הגשת הבקשות לאישור הסדרי הפשרה בשלושה עיתונים יומיים (לפחות אחד מהם במדור כלכלי) כמצוות [סעיף 25\(א\)\(3\) לחוק תובענות ייצוגיות](#). כן הוריתי על משלוח עותק מהבקשות לאישור הסדרי הפשרה על נספחיהן לידי היועץ המשפטי לממשלה, מנהל בתי המשפט, והמפקח על הביטוח (כאמור [בתקנה 12\(ד\) לתקנות תובענות ייצוגיות](#), התש"ע-2010) (ראו החלטה מיום 5/4/12). בניסבות שבהן הסדרי

הפשרה המוצעים נסמכים על עבודתו היסודית והמקצועית של אייכלר, אשר התעמק במסד הנתונים של חברות הביטוח, לא מצאתי לנכון להוסיף ולמנות גם בודק להסדרים אלה.

בחלוף המועדים הקצובים לכך בחוק בתובענות ייצוגיות לא התקבלה תגובה או התנגדות לאישור הסדרי הפשרה מאת מי מחברי קבוצת כלל או קבוצת מגדל, וגם לא הודעה כי אינו מעוניין להימנות עם הקבוצה לעניין הסדר הפשרה. ביום 13/6/12 הודיע ב"כ היועץ המשפטי לממשלה כי הוא אינו מתנגד לאישור הסדרי הפשרה המוצעים; ועם זאת מצא הלה לנכון להעיר כי מן הראוי שמשלוח ההמחאות לחברי הקבוצה ייעשה לא רק לפי המען הרשום אצל חברות הביטוח, אלא גם לפי המידע הקיים במרשם האוכלוסין. כפי שכבר צוין לעיל, הצדדים קיבלו את ההערה והסכימו לבדוק את המען הרשום אצלם במאגר הנתונים של מרשם האוכלוסין כאמור בהודעתם מיום 9/7/12.

9. אומר מיד כי בהתאם להוראת [סעיף 19 לחוק תובענות ייצוגיות](#), יש לאשר את הסדרי הפשרה המוצעים בתביעות מגדל וכלל; ואפרט.

ראשית דבר, קיימות שאלות עובדתיות ומשפטיות המשותפות לכל חברי קבוצות כלל ומגדל – שכן עסקינן בשיטת גבייה הנוהגת אצל כל אחת מחברות הביטוח ביחס לכל המבוטחים שלהן בפוליסות הרלוונטיות.

שנית, על פי הסדרי הפשרה מתחייבות חברות הביטוח לשלם לחברי הקבוצות פיצוי כספי בגובה הנזק שנגרם להם כנטען בתביעות כלל ומגדל – כאשר יזכר כי שווי ההטבה הכולל בשני ההסדרים עולה על 20,000,000 ש"ח. אמנם מצד אחד, במקרים פרטניים כאלה ואחרים יתכן שהפיצוי לא יהא בו כדי לפצות מי מהחברים בקבוצות בגין שיעור הנזק המלא והמדויק שנגרם להם, כפי שיש כאלה שיתכן שיקבלו יותר מן המגיע. ואולם מצד שני, השווי הכולל של הפיצוי תואם באופן מוחלט את גובה הנזק; ומדובר במנגנון יעיל לחלוקה מהירה ופשוטה של ההטבה לחברי הקבוצות. כך במיוחד, מקום שבו הוברר על ידי המומחה כי העלות של חישוב הפיצוי המדויק המגיע לכל אחד מחברי הקבוצה עולה בחלק הארי של המקרים על הפיצוי עצמו.

דוק: הפיצוי הכספי, על אף שחושב על דרך האומדנא, משיג מטרות חשובות כדוגמת הרתעת חברות הביטוח מהפרת הדין ופיצוי של הנפגעים מההפרה – ועל כן סיום

תביעות כלל ומגדל בדרך של פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין, וכן ההסדרים המוצעים הם ראויים, הוגנים וסבירים. הרחבתי בעניין זה בפסק הדין בתביעת מנורה – ואין לי אלא להפנות לאמור שם.

יצוין עוד כי על פי הסדרי הפשרה מתחייבות חברות הביטוח לשלם את הפיצוי הכספי לכל המבוטחים שהתקשרו עימן החל משבע שנים עובר להגשת כל אחת מתביעות כלל ומגדל ועד למועד שבו חדלו מביצוע גביית היתר – ובכך הסדרי הפשרה מרחיבים את היקף הקבוצות שחבריהן נהנים מן ההטבה ביחס לנטען בתביעות עצמן.

ועוד ייאמר, כי הסדרי הפשרה משיגים תועלת צופה פני עתיד – תיקון מערכות הגבייה הממוחשבות של חברות הביטוח, באופן שהביא להפסקתה של גביית היתר. ובנוסף, במסגרת ההסדר מתחייבת כלל לתקן את נוסח פוליסות הביטוח המונפקות על ידה באופן שיבטיח כי היא תגבה פרמיית "ריסק" רק בגין סיכון ביטוחי שאותו היא נוטלת.

פסיקת גמול ושכר טרחה

10. במסגרת הסדר הפשרה בתביעת כלל ממליצים הצדדים לפסוק למורבר גמול בסך של 378,332 ש"ח - המהווה 3.25% משווי ההטבה לקבוצת כלל; ולעו"ד בך לפסוק שכר טרחה בסך של 1,367,816 ₪ - המהווה 11.75% משווי ההטבה – ובתוספת מע"מ. בנוסף מבוקש לפסוק למורבר ולעו"ד בך גמול ושכר טרחה בשיעור דומה (3.25% למורבר ו- 11.75% בתוספת מע"מ לעו"ד בך) מתוך הסכום שגבתה כלל בריאות ממבוטחיה לאחר חתימת הסדר הפשרה ושעליה להשיב גם אותו (28,687 ₪ כאמור).

במסגרת הסדר הפשרה בתביעות מגדל ממליצים הצדדים לפסוק ללוי ולפוברצסקי גמול בסך כולל של 505,092 ₪, המהווה 5% משווי ההטבה לקבוצת מגדל, שיחולק ביניהם בחלקים שווים. לעורכי הדין המייצגים (עו"ד בך ועו"ד ארז) מומלץ לפסוק שכר טרחה בסכום כולל של 1,414,258 ₪, המהווה 14% משווי ההטבה לקבוצת מגדל, ובתוספת מע"מ; מתוך סכום זה סך של 848,554 ₪ בתוספת מע"מ ישולם לעו"ד ארז, וסך של 565,704 ₪ בתוספת מע"מ ישולם לעו"ד בך.

מוסכם כי סכומים אלה ישולמו מעבר לפיצוי הכספי לחברי הקבוצות.

11. כפי שצינתי בפסק הדין בתביעת מנורה, הסדרי הפשרה משיגים תועלת ממשית לחברי קבוצות כלל ומגדל, ובנוסף יש בצידן גם חשיבות ציבורית מסוימת באשר הם

תורמים לקידומן של מטרות [חוק תובענות ייצוגיות](#). כן יש לתת את הדעת בעת פסיקת הגמול ושכר הטרחה לכך שהתחום הביטוחי נושא בקשות האישור בתביעות כלל ומגדל הוא מורכב, ועורכי הדין המייצגים התמודדו עימו באופן מקצועי וראוי. ואולם גם בהינתן האמור, הגמול והשכר המוצעים הם מופרזים.

עוד יצוין כי משהועבר אליי הדיון בתביעות סברתי כי קיים טעם לפגם בכך ששורה של בקשות אישור זהות נדונו כל אחת בפני מותב אחר - מבלי שהמבקשים או עורכי הדין המייצגים הביאו לריכוזן בפני מותב אחד. כך סבר גם כבוד השופט מ' אלטוביה, כפי שהדברים קיבלו ביטוי בהחלטה נוקבת שהוציא מלפניו ביום 2/8/10, ושלפיה העביר אליי את הדיון בתביעות מגדל מכוח [סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות](#). ודוק: תכליתו של [סעיף 7 לחוק](#) היא להביא לריכוז הדיון בבקשות אישור דומות – ובכך לתרום ליעילות הדיון, לחסוך בזמן שיפוטי, וחשוב לא פחות להבטיח שלא יינתנו החלטות סותרות על ידי המותבים השונים. מטבע הדברים, ריכוז הדיון בבקשות האישור בפני מותב אחד אף מבטיח פסיקת גמול ושכר טרחה בשיעור ראוי, המתחשב בהיקף העבודה הכוללת שנעשתה על ידי המבקשים ועורכי הדין, והתרומה שהשיגו לקבוצות השונות גם יחד. בהקשר זה, [סעיף 7 לחוק](#) מקנה למותב שבפניו רוכזו בקשות האישור שיקול דעת כיצד לנהל את הדיון בהן – ובכלל זה לאחד את הדיון בבקשות, למחוק חלק מהן, ואף לעכב הליכים. אלא שכאמור המבקשים ועורכי הדין המייצגים בתביעות כלל ומגדל לא פעלו בהתאם להוראת [סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות](#) – ועל כך ראויים הם לביקורת. עם זאת, יש לזכור כי בעת שבה הוגשו תביעות אלה [חוק תובענות ייצוגיות](#) היה עדיין בחיתוליו, והשימוש במנגנון הקבוע [בסעיף 7 לחוק](#) לא היה תדיר ומקובל כפי שהוא כיום.

בהתחשב בכל האמור לעיל, אני פוסקת למבקש בתביעת כלל גמול בסכום של 200,000 ₪, ולבא הכוח המייצג שכר טרחה בסכום של 600,000 ₪ בתוספת מע"מ. בדומה לכך, אני פוסקת למבקשים בתביעות מגדל גמול בסכום של 200,000 ₪, שיחולק ביניהם בחלקים שווים (100,000 ₪ לכל אחד); ולבאי הכוח המייצגים שכר טרחה בסכום של 600,000 ₪ בתוספת מע"מ, שיחולק ביניהם לפי היחס שקבעו במסגרת הסדר הפשרה.

סוף דבר

12. התוצאה היא שאני מאשרת את הסדרי הפשרה בתביעת כלל ובתביעות מגדל ונותנת להם תוקף של פסק דין. הסדרים אלה מהווים מעשה בית דין בנושא גביית פרמיית

"ריסק" שלא כדיון, עבור התקופה הקודמת למועד שבו התקשרו חברי הקבוצות עם חברת הביטוח בחוזה הביטוח ושבה לא נשאה האחרונה בסיכון ביטוחי כלשהו. וזאת, בעילות של הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזה הביטוח, הטעיה, הפרת חובת תום הלב, ועשיית עושר ולא במשפט.

כלל ומגדל ישלמו למבקשים ולבאי הכוח המייצגים גמול ושכר טרחה כאמור בסעיף 11 לפסק הדין.

על הצדדים לפרסם מודעה בדבר אישור הסדרי הפשרה כקבוע [בסעיף 25\(א\)\(4\) לחוק תובענות ייצוגיות](#), בשלושה עיתונים יומיים (ובלפחות אחד מהם במדור כלכלי) בהתאם לנוסח שיובא לאישורי בתוך 7 ימים.

כן ימציאו הצדדים לתיק בית המשפט הודעה מתאימה בדבר ביצוע הסדרי הפשרה בתוך 8 חודשים מהיום.

המזכירות תשלח עותק מפסק הדין לב"כ הצדדים וליועץ המשפטי לממשלה, וכן למנהל בתי המשפט לשם רישומו בפנקס תובענות ייצוגיות כאמור [בסעיף 19\(ה\) לחוק](#).

ניתן היום, 25 דצמבר 2013, בהעדר הצדדים ובאי כוחם.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

ענת ברוך 1793/07-54678313
[נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה](#)